

SÍDLISKO Z NESKOREJ DOBY BRONZOVEJ V DETVE V POLOHE LÚČNA ŠTVRŤ¹

Noémi Beljak Pažinová – Ladislav Chmelo

DOI: <https://doi.org/10.31577/szausav.2019.65.3>

Key words: Slovakia, Detva, Late Bronze Age, Urnfield cultures, rescue excavation, settlement finds

The Settlement from the Late Bronze Age in Detva, Lúčna štvrť (Meadow District) Site

The aim of this article is to present results of the rescue excavation carried out in spring 2016 at the site of Lúčna štvrť in Detva, where settlement from the end of the Bronze Age had been discovered. The article presents finds discovered during the removal of the topsoil and monitoring of excavated foundations of a detached house at building plot no. 7381/27 in the residential area of Detva. In the corner of the building plot with area of approx. 10 m², a rich cultural layer and groundplan of a quadratic structure with an oven in the interior were uncovered. Dating of the settlement to the Late Bronze Age is enabled by fragments of various smaller and bigger mostly thick-walled vessels and pottery with high-quality black burnished surface including slanted as well as vertical flutings. It is a newly discovered settlement corresponding with the known prehistoric hillfort of Detva-Kalamárka, which is approx. 5 km north of the studied site.

ÚVOD

Katedra archeológie UKF v Nitre realizovala v časti Lúčna štvrť v centre Detvy záchranný archeologický výskum v polovici apríla 2016. Na predmetnej polohe sa postupne rozrastá nová štvrť rodinných domov vrátane napojenia na inžinierske siete a komunikácie.

Časť Lúčna štvrť sa nachádza na pomedzí medzi starou historickou časťou mesta a novým sídliskom mesta Detva. Lokalita je situovaná na svahu klesajúcim juhovýchodným smerom k Detvianskemu potoku. Vyššie položené časti polohy (390–405 m n. m.) doteraz slúžili ako lúky, pasienky, resp. na poľnohospodárske účely, nižšie časti svahu (380–390 m n. m.) boli už v minulosti využité na výstavbu rodinných domov. Investičná výstavba novej zóny rodinných domov, ktorá v polohe začala v roku 2014, sa zameriava na zatiaľ stavebnou činnosťou nedotknutú hornú plochu.

Záchranný výskum na parcele 7381/27, k. ú. Detva, realizovali autori článku a vyvolaný bol stavbou rodinného domu. Už počas sledovania terénnych úprav na ploche parcely sa podarilo identifikovať prvé nehnuteľné archeologické objekty a bohatú materiálnu kultúru. Zámerom príspevku je predstaviť objavené minulé osídlenie polohy, pričom okrem analýzy nálezovej situácie a vyhodnotenia spracovania archeologických nálezov je cieľom skúmanú lokalitu zasadiť do rámca osídlenia Detvianskej kotliny v neskorej dobe bronzovej.

CHARAKTERISTIKA LOKALITY A PRIEBEH VÝSKUMU

Lokalita v časti Lúčna štvrť (obr. 1) sa nachádza mimo historického intravilánu obce Detva, situovanej severne od polohy a na hranici s novou bytovou zástavbou mesta. Z geomorfologického hľadiska

¹ Práca vznikla v rámci grantového projektu VEGA 1/0208/17 „Z pontských stepí na západ – ku Karpatom a Dunaju“ a bola podporená Agentúrou na podporu výskumu a vývoja na základe zmluvy č. APVV-0063-17 Vita intra muros – interdisciplinárny výskum hradov stredného Slovenska.

patrí toto územie do celku Zvolenská kotlina a podcelku Detvianska kotlina. Geologická stavba územia je tvorená v prevažnej miere neogénnymi vulkanitmi stratovulkánu Poľana a stratovulkánu Javorie. Územie mesta Detva spadá prevažne do povodia Hrona. Hlavnou riekou oblasti je Slatina, ktorá preteká východo-západným smerom južnou časťou intravilánu mesta. Severnú časť mesta odvodňuje najvýznamnejší tok pretekajúci v severojužnom smere Detvou a je známy ako Detviansky potok, ktorý je pravostranným prítokom rieky Slatina. Časť Lúčna štvrť, na ktorej sa lokalita nachádza, je situovaná na pravej terase Detvianskeho potoka.

Skúmaná plocha pod novostavbou rodinného domu je súčasťou novej výstavby nadväzujúcej na západný koniec ulice Lúčna štvrť. Pozemok určený na výstavbu rodinného domu na parc. 7381/27 sa nachádza na mierne klesajúcej terase juhovýchodným smerom k Detvianskemu potoku. Parcela mala pred úpravou charakter lúky, donedávna bola využívaná ako poľnohospodárska pôda. Prevýšenie na mieste parcely z východu na západ dosahovalo asi 0,4 m, preto ako prvý krok v rámci zemných prác bola realizovaná skrývka ornice a úprava (vyrovnanie) terénu (obr. 2: 1). Hneď po skrývke druhého pásu ornice na ploche v juhozápadnej časti parcely sa podarilo identifikovať prvé črepové nálezy a v pôdoryse sa

Obr. 1. Detva, Lúčna štvrť, parc. 7381/27. Lokalizácia výskumu na základnej topografickej mape 1 : 10 000. Žltou farbou vyznačená parcela s pôdorysom rodinného domu. Červenou farbou zaznamenaná plocha s náleзовými situáciami.

Obr. 2. Detva, Lúčna štvrť, parc. 7381/27. Dokumentácia priebehu výskumu.

Obr. 3. Detva, Lúčna štvrť, parc. 7381/27. Identifikované archeologické objekty na ploche výskumu. 1, 2A, 3, 4 – kolové jamy (žltá plná čiara); 2 – vykurovacie zariadenie (červená plná čiara); predpokladané ďalšie kolové jamy (prerušovaná žltá čiara).

črtajúci archeologický objekt (obr. 2: 2). V týchto miestach sa preto postupovalo plošným odkryvom (obr. 2: 3). Na ostatnej ploche sa po odobraní ornice a úpravách terénu neidentifikovali žiadne archeologické nálezy ani situácie. Nálezy neboli zaznamenané ani počas zemných prác výkopu základov rodinného domu nepravidelného kvadratického pôdorysu s maximálnymi rozmermi 18,85 x 14,10 m (obr. 2: 4). Stavba rodinného domu nebola podpivničená a hĺbka základových pásov dosahovala 0,8 m. V profiloch výkopov základov sa zreteľne rysovala vrchná sivočierna humusová vrstva (ornica/podorničie; mocnosť 0,1–0,15 m) a pod ňou sa nachádzala vrstva tmavožltej hutnej ílovej hliny (podložie), ktorá siahala až po dno výkopu.

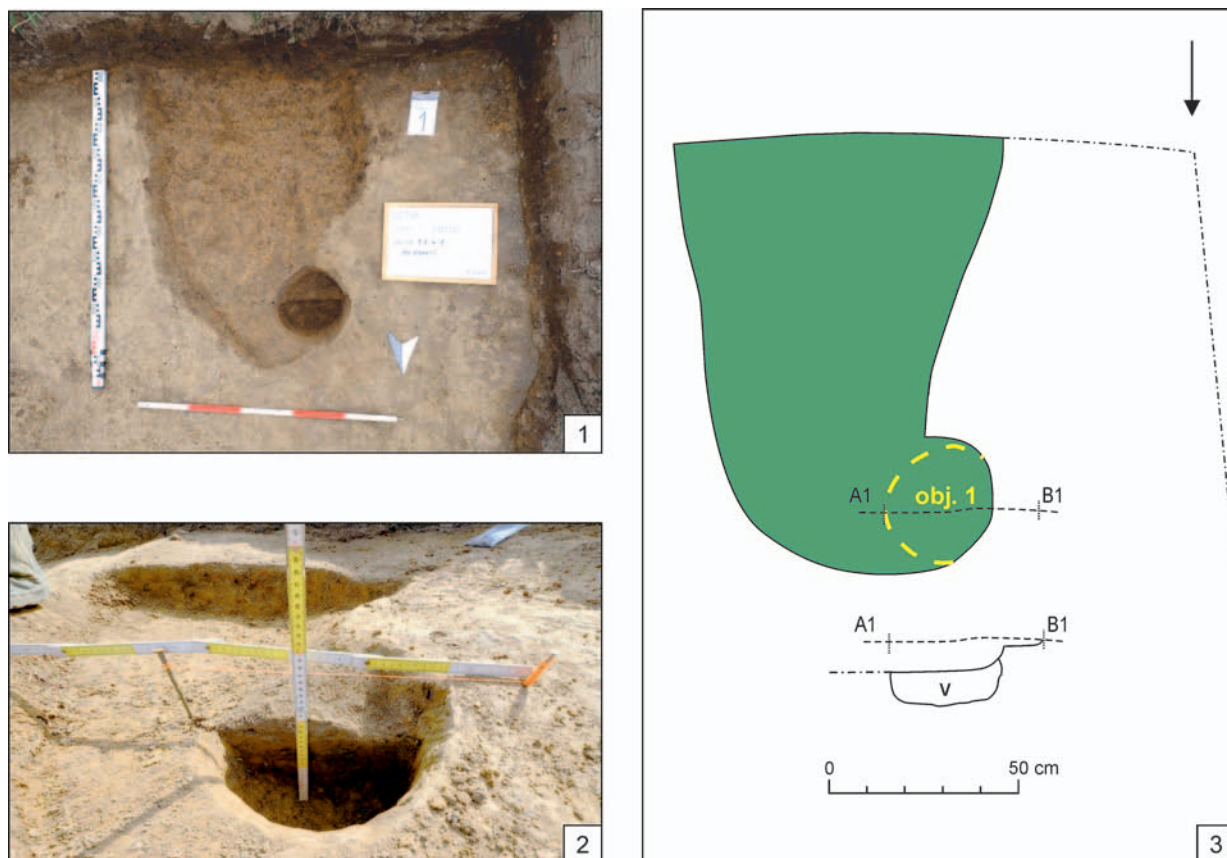
Nálezová situácia

Archeologické objekty a nálezy sa podarilo identifikovať v juhozápadnej časti plochy parcely 7381/27, k. ú. Detva. Manuálne začistenie plochy (obr. 3) ukázalo rozmiestnenie troch kolových jamiek (obj. 1, 3, 4) a jedného sídliskového objektu s výraznou vrstvou prepálenej hliny a uhlíkov (deštruované vykurovacie zariadenie), obj. 2. Ďalšia kolová jama (obj. 2A) sa črtala pri obode piecky (?).

Opis objektov

Objekt 1 (obr. 4)

Zapustený bol do súvislého žltohnedého ílovitého podložia a jeho výplň tvorila tmavočierna hlina. Mal pravidelný kruhový pôdorys (pr. 0,3 m), ktorého steny sa smerom ku dnu pozvoľna zužovali a prechádzali plynule do dna v max. hĺbke 0,11 m. Profil jamy bol v tvare písmena „U“. Objekt bol odkrytý najprv na polovicu (južná časť)

Obr. 4. Detva, Lúčna štvrť, parc. 7381/27. Fotografická (1, 2) a kresbová (3) dokumentácia kultúrnej vrstvy (zelená farba) a kovej jamy obj. 1 (prerušovaná žltá čiara). Legenda: V – tmavočierna výplň objektu; bodkočiarkovaná čiara – hranica parcely.

a po dokumentácii bol vybraný celý až po podložie. Našiel sa na severozápadnom okraji od okolitého prostredia farebne odlišiteľnej kultúrnej vrstvy s nálezmi. Vrstva bola pomerne plytká (0,03 m) a zachovala sa v podorníči len v juhozápadnom rohu skúmanej parcely.

Rozmery: dĺ. 0,3; š. 0,3; hĺ. 0,11 m.

Nálezy (z obj. 1 a kultúrnej vrstvy): 80 ks črepov (z toho 12 typických), 9 ks mazanice.

Poznámka: Pri začisťovaní plochy nad objektom sa objavila aj sánka veľkého prežúvavca (hovädzí dobytok) so zachovanou jednou stoličkou M 1. Nie je však isté, či ju môžeme priradiť k nálezovému celku, nakoľko sa nachádzala na pomedzí ornice a podložja. Tafonomicky ide o veľmi zle zachovanú kosť jedinca starého okolo 30 a viac mesiacov. Výrazné poškodenie kostného tkaniva naznačuje veľmi agresívnu pôdu (určila Mgr. K. Šimunková).

Interpretácia: kolová jama; súčasť pôdorysu stavby domu.

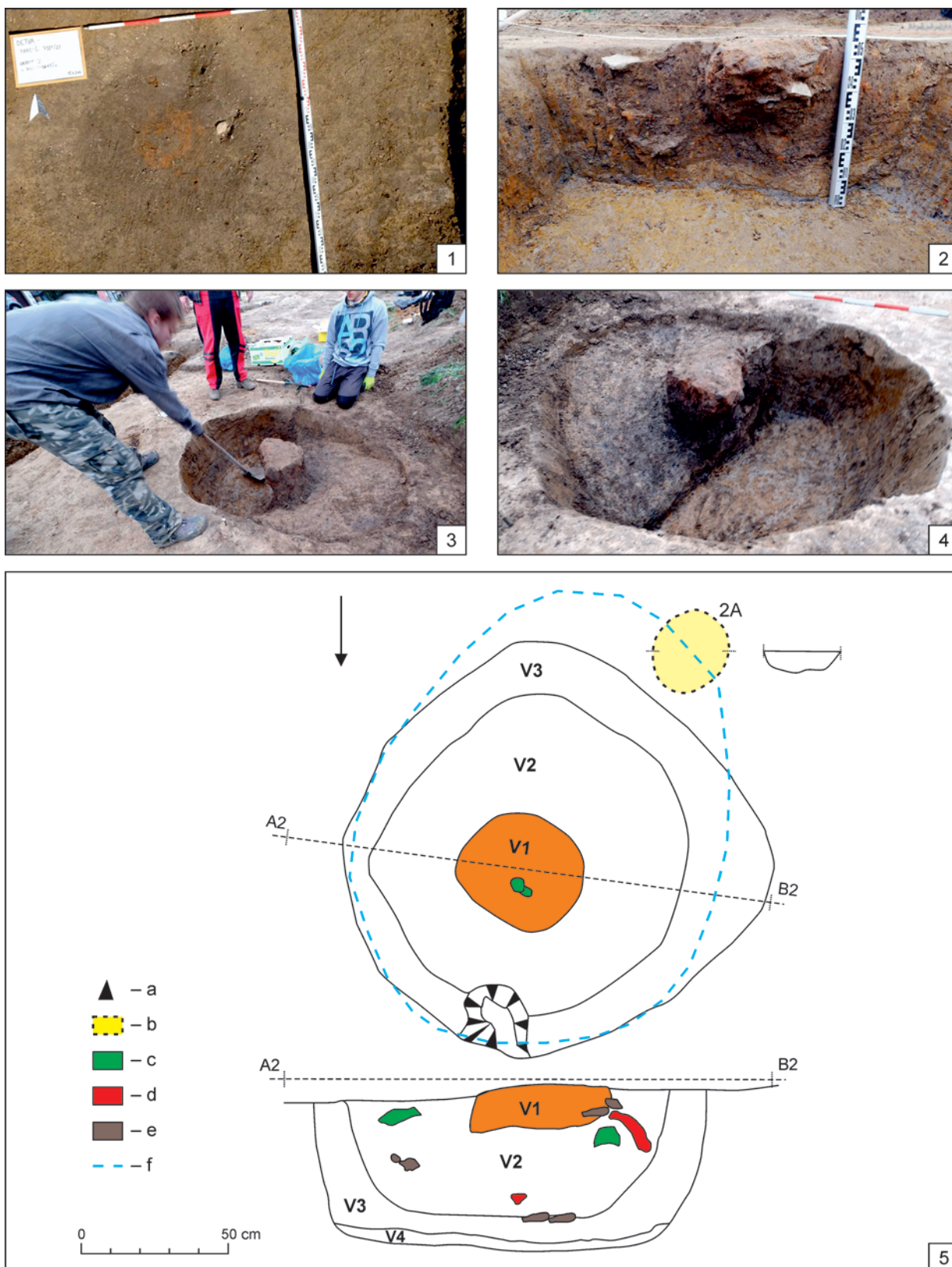
Objekt 2 (obr. 5)

Väčší objekt, ktorý mal tvar nepravidelného kruhového pôdorysu (pr. 1,0 m) so súvislou hutnou prepálenou mazanicou v strednej časti. Bol vybraný na polovicu (najprv južná časť), po kresbovej dokumentácii a fotodokumentácii bol dobratý až po žlté ílové podložie. Južný profil objektu má pravidelný lavorovitý tvar (písmeno „U“) s plynule klesajúcimi stenami k nerovnému dnu v hĺbke 0,54–0,56 m. V profile bolo možné jasne sledovať deštrukciu mazanicovej konštrukcie (vrstva V1), ktorú obkolesovala tmavosivo-čierna výplň objektu (vrstva V2), nasledovaná sivou až sivobiellou popolovou vrstvou (vrstva V3). Vo vrstve V2 sa objavilo aj väčšie množstvo andezitových kameňov. Na dne sa nachádzala sivočierna stlačená ílovitá vrstva (vrstva V4). Pri vyberaní okrajových častí objektu bola v jeho juhozápadnej časti objavená plytká kolová jama, obj. 2A.

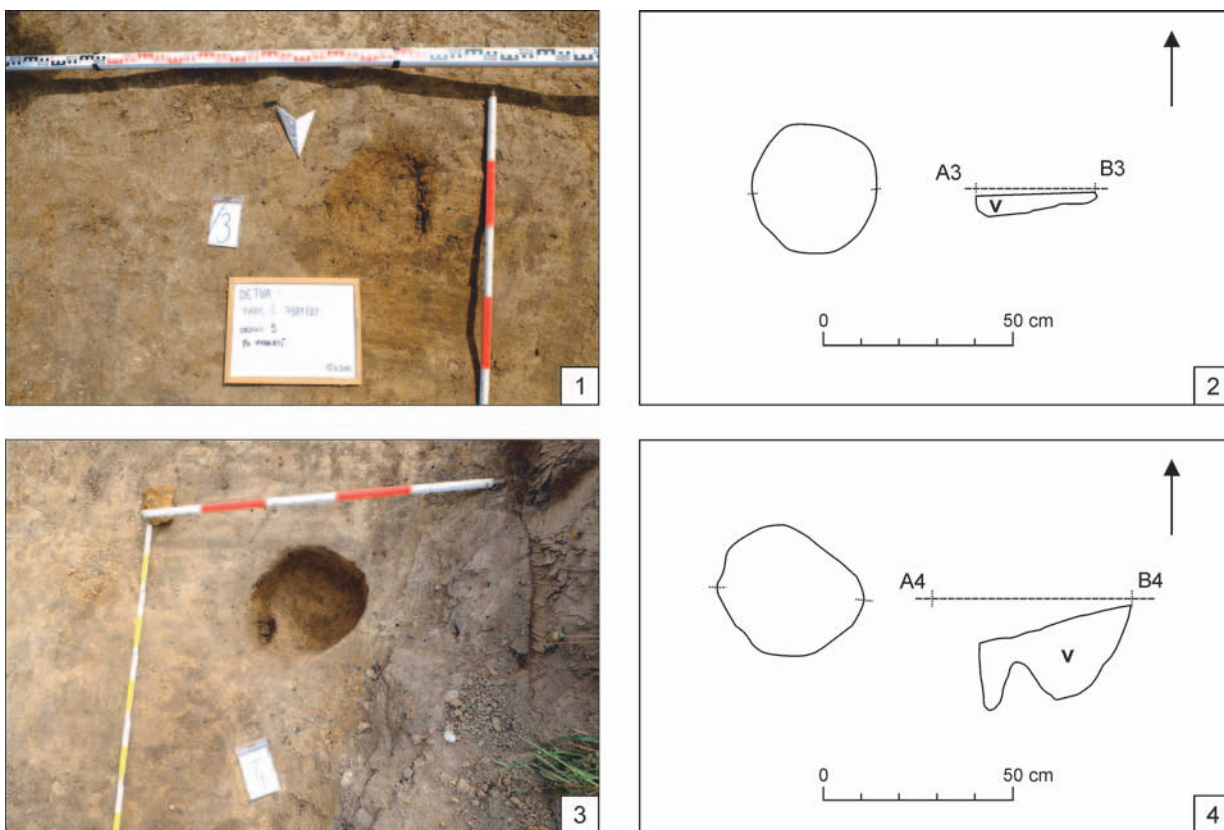
Rozmery: dĺ. 1,56; š. 1,42; hĺ. 0,56 m.

Nálezy: 127 ks črepov (z toho 34 typických), fragment kamenného závažia, fragment kamennej podložky, 1 ks štiepanej industrie, 1 ks kamennej osličky, min. 72 ks mazanice, 13 ks andezitových kameňov.

Interpretácia: interiérová azda vykurovacia (?) piecka, ktorá mohla byť súčasťou interiéru stavby, z ktorej sa podarilo zachytiť min. štyri kolové jamy.

Obr. 5. Detva, Lúčna štvrť, parc. 7381/27, obj. 2. 1 – pôdorys po začistení; 2 – južný profil; 3 – postupné vyberanie objektu; 4 – po vybratí južnej polovice objektu; 5 – dokumentácia vykurovacieho zariadenia (obj. 2) a kolovej jamy (obj. 2A). Legenda: V1 – súvislá sýtočervená mazanícová prepálená vrstva; V2 – tmavosivo-čierna výplň objektu; V3 – sivastá až sivobiela popolová vrstva; V4 – sivočierna stlačená ílovitá vrstva; a – ukotvenie JCB, porušená časť objektu; b – kolová jama (obj. 2A); c – keramika; d – mazanica; e – andezitové kamene; f – hranica objektu po výbere až po ílové podložie.

Obr. 6. Detva, Lúčna štvrť, parc. 7381/27. Dokumentácia kolových jám. 1, 2 – obj. 3; 3, 4 – obj. 4. Legenda: V – tmavohnedá výplň objektu.

Objekt 2A (obr. 5: 5)

Do žltohnedého podlažia jemne zahĺbený plytký objekt s tmavohnedou výplňou pravidelného kruhového pôdorysu (pr. 0,25 m). Steny sa smerom ku dnu pozvoľna znižujú a prechádzajú do plytkého dna v max. hĺbke 0,045 m od zachytenia. Profil objektu je v tvare písmena „U“. Objavený bol pri vyberaní juhozápadného okraja obj. 2.

Rozmery: dĺ. 0,25; š. 0,25; hĺ. 0,045 m.

Nálezy: bez nálezov.

Interpretácia: kolová jama; súčasť pôdorysu stavby domu.

Objekt 3 (obr. 6: 1, 2)

Do žltohnedého podlažia jemne zahĺbený objekt s tmavohnedou výplňou takmer pravidelného kruhového pôdorysu (pr. 0,34 m). Steny sa smerom ku dnu pozvoľna znižujú a prechádzajú plynule do plytkého dna v max. hĺbke 0,05 m od zachytenia. Objekt bol odkrytý najprv na polovicu (južná časť) a po dokumentácii bol vybraný celý až po podlažie. Profil je v tvare písmena „U“.

Rozmery: dĺ. 0,34; š. 0,35; hĺ. 0,05 m.

Nálezy: 41 ks črepov (z tohto 9 typických), min. 5 ks mazanice (z okolia objektu sa pri začistení podarilo vyzdvihnúť aj kus úzkeho andezitového kameňa).

Interpretácia: kolová jama; súčasť pôdorysu stavby domu.

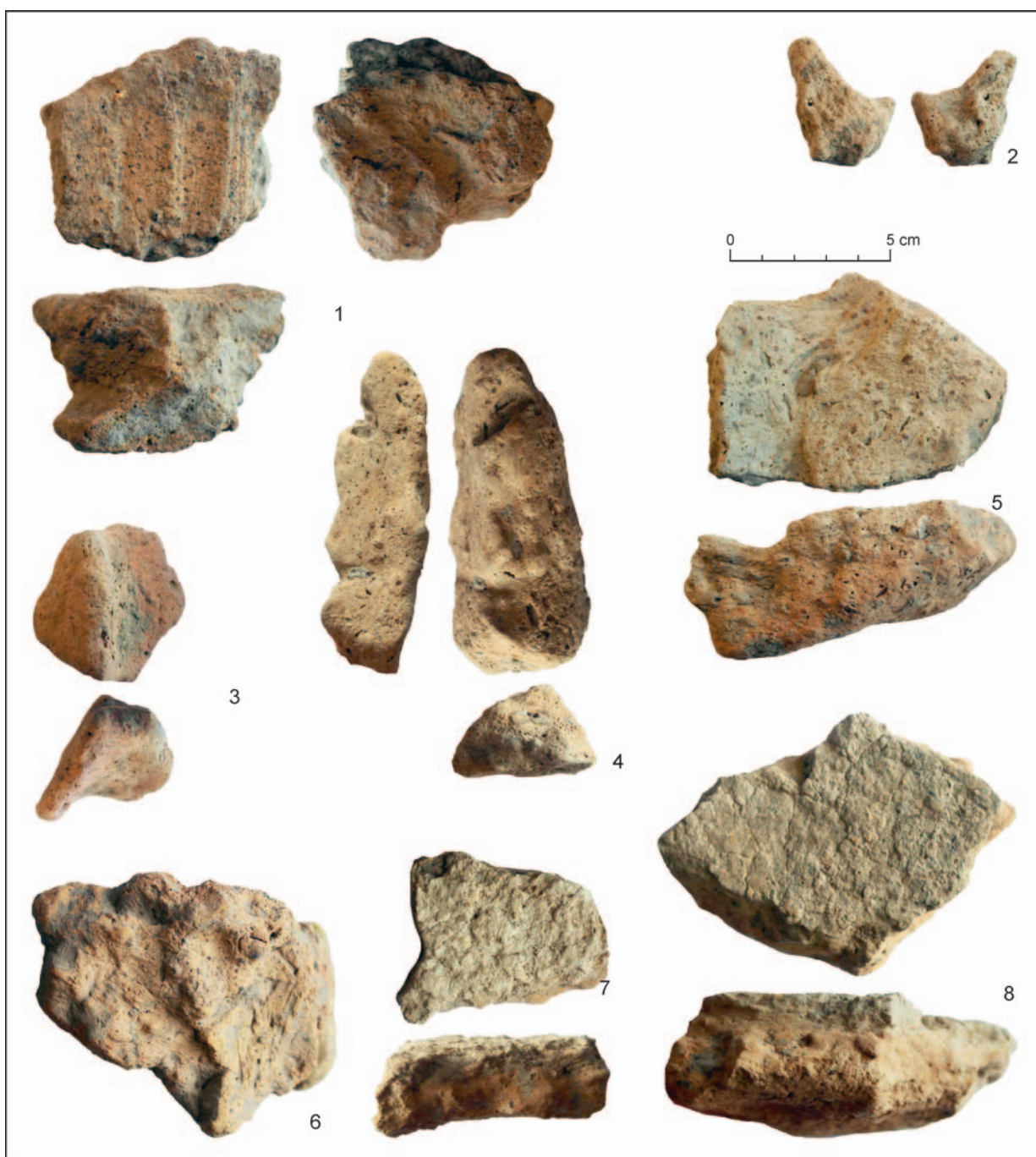
Objekt 4 (obr. 6: 3, 4)

Do žltohnedého podlažia zahĺbený objekt s tmavohnedou výplňou nepravidelného kruhového až oválneho pôdorysu (pr. 0,35–0,38 m). Najprv bola odkrytá polovica (južná časť) a po dokumentácii bol vybraný celý až po podlažie. Steny objektu sa na východnej strane smerom na dno v max. hĺbke 0,3 m pozvoľna znižujú. Na západnej strane je dno nepravidelné a značne zvýšené. Nachádza sa tu prehĺbenie (hĺbka približne 0,15 m), v ktorom bola výrazná koncentrácia štrkových kameňov.

Rozmery: dĺ. 0,35; š. 0,38; hĺ. 0,30 m.

Nálezy: 11 ks črepov (z okolia objektu sa pri začistení podarilo vyzdvihnúť aj 1 ks úzkeho andezitového kameňa).

Interpretácia: kolová jama; súčasť pôdorysu stavby domu. Prehĺbenie v jame mohlo slúžiť ako opatrenie na spevnenie ukotvenia kolu lomovým kameňom.

Obr. 7. Detva, Lúčna štvrť, parc. 7381/27. Mazanica s konštrukčnými prvkami.

NÁLEZOVÝ SÚBOR

Z archeologického výskumu parc. 7381/27, k. ú. Detva, pochádzalo početné množstvo hnuiteľných náleзов. Vieme ich rozdeliť na keramické zlomky (259 ks), kamenné artefakty (štiepaná industria, závažie, brúsik, podložka), mazanicu (desiatky kusov), andezitové kamene (15 ks).

Z plochy výskumu boli odobrané aj dve 5 l vzorky hliny na archeobotanickú analýzu (z výplne obj. 2, z vrstvy V2) a ad-block bola vybraná deštruovaná piecka. Ich analýza v archeobotanickom laboratóriu Katedry archeológie UKF v Nitre však nevykázala žiadne zvyšky pestovaných druhov. Vo vzorkách sa vyskytli plano rastúce druhy, a to zuhoľnatené semená mrlíka bieleho (*Chenopodium album* L.) a bazy

chabzdovej (*Sambucus ebulus* L.). Zároveň sa objavili aj zvyšky zuhoľnatého dreva (*Acer* sp.), ktoré sa nachádzali aj v podobe odtlačkov na dvoch kusoch mazanice.

Mazanica

Presný počet úlomkov mazanice nie je možné stanoviť. Prevažne išlo o desiatky drobných kusov (max. veľkosť 2 x 1 cm) z výplne obj. 2, ktoré pochádzali pravdepodobne z výmazu kupoly piecky. Viaceré vykazovali prepálenie a nebolo možné presné určenie stôp po konštrukcii, resp. boli veľmi nejasné kvôli malým rozmerom mazanice a jej značnej fragmentárnosti. Ďalších 32 väčších kusov mazanice (prevažne zo začisťovania plochy v okolí objektov a 9 ks z výplne obj. 2) obsahovali stopy konštrukčných prvkov. Vzorky pochádzali s veľkou pravdepodobnosťou zo stavby, v ktorej interiéri sa piecka nachádzala. Reprezentatívny súbor (obr. 7) bol analyzovaný podľa metodológie J. Ďuriša (2018).

Mazanica celkovo vykazovala prevažne stredne kompaktný habitus a bola materiálovo jednoliata, teda nemala výraznú organickú prímes. Materiál sa drvil a drobil len ojedinele (výnimku predstavovala ad-block vybraná časť piecky). Anorganické zrnká, resp. zložka (úlomky hornín) sa na mazanici nachádzala ojedinele vo veľkosti 2–3 mm. Z hľadiska farebnosti mazanica vykazovala škálu od bledosivo žltej až po stredne tehlovočerveno oranžovú.

Charakter konštrukčných prvkov na reprezentatívnom súbore mazanice bol nasledovný. Vzorky reprezentovali hlinený výmaz steny, hlinený výmaz s povrchovým omazom a plošný povrchový omaz. Hlinený výmaz plnil izolačný i ochranný charakter. Konštrukčná podoba ukázala jednoduchú vertikálnu líniu guľatiny i konštrukčné previazanie nosnej a podpornej guľatiny (vrátane kríženia s prútovinou), ktorá slúžila na lepšie spevnenie stien, resp. zabezpečenie ich stability. Ojedinele bolo možné zaznamenať horizontálnu paralelnosť medzi prútovinou/tyčovinou, resp. horizontálne pletenie medzi prútovinou/prútovinou. Taktiež sporadicky sa vyskytla horizontálna, resp. vertikálna paralelnosť medzi štiepaným drevom/štiepaným drevom. Na siedmich kusoch sa nachádzal jednostranný vyhladený rovný plošný povrchový omaz, pravdepodobne z exteriéru obvodovej steny. Ďalšie konštrukčné prvky na nich neboli zaznamenané.

Keramika

Napriek majoritnému podielu nevýraznej typovo-chronologicky insignifikantnej keramickej skladby sídliskového charakteru sa v súbore nachádzajú aj chronologicky výrazné prvky (55 typických črepov).

Amfory a amforovité vázy sú zastúpené fragmentom veľkej svetlohnedej nádoby plynulej profilácie so zvýšeným kužeľovitým hrdlom (obr. 8: 1), ktoré sa smerom von lievikovite roztvára. Má vzdialené príbuzné formy v lužickom prostredí stupňov HaA1–HaA2, no tie majú rovnejšie hrdlo. Nádoba pôsobí svojím výrazným lievikovite roztvoreným ústím archaizujúco. Presnejšie analógie vysledoval P. Šalkovský (2001, 45) v kyjatickom prostredí – Sajószentpéter, Szajla, Harsány a pod. (Kemenczei 1984, tab. 82: 20; 88: 12; 93: 3). Analogické nádoby v regióne nachádzame početne na blízkom hradisku Detva-Kalamárka (Šalkovský 2001, obr. 5: 3), kde predstavujú jeden z najzastúpenejších tvarov.

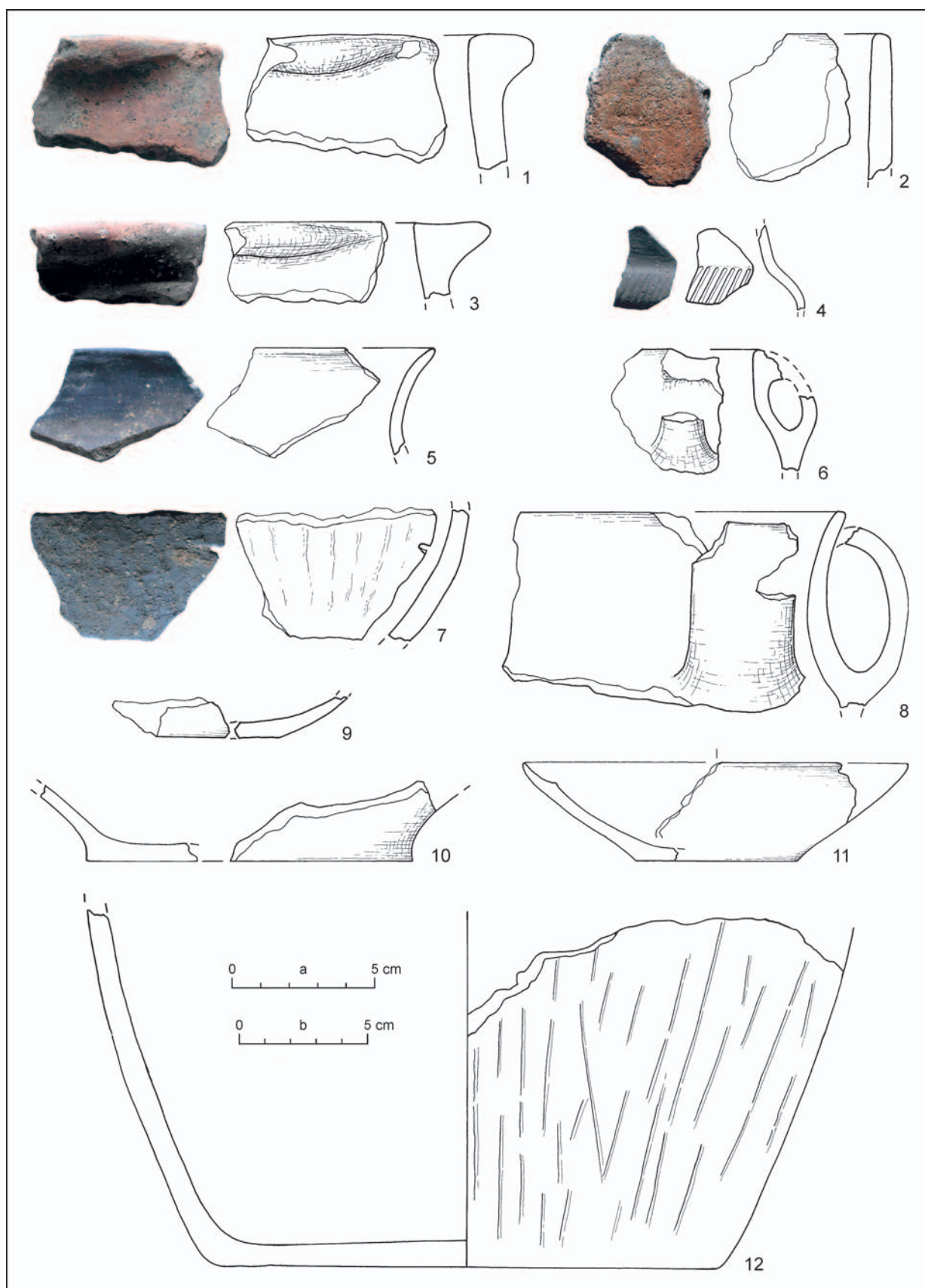
Fragment (obr. 9: 7) zdobený neupraveným vertikálnym zdrsnením, ktoré mohlo mať aj funkčný charakter, je dôležitý práve úpravou povrchu nakoľko táto úprava je bežná v mladšej a neskorej dobe bronzovej. Podobné fragmenty pochádzajú napr. z obj. 1/60 (Studeníková/Paulík 1983, tab. III: 12) alebo 10/60 (Studeníková/Paulík 1983, tab. VI: 7) z lokality Pobedim. Na danom fragmente je možné pozorovať aj reparačný otvor.

Fragment doširoka roztvoreného lievikovitého ústia nenaznačuje celú tektoniku nádoby, ale môže pochádzať z členenej amfory (obr. 9: 5). Tie sú charakteristické pre mladolužické obdobie a pochádzajú napr. z Pobedimu z obj. 11/61 (Studeníková/Paulík 1983, tab. XIII: 1). Z tohto objektu pochádza aj ďalší fragment (Studeníková/Paulík 1983, tab. XIII: 3), ktorý je zdobený klasickou plytkou jamkou (Studeníková/Paulík 1983, 110). Podobné ústia sú v Pobedime bežné. Vyskytli sa napr. aj v obj. 4/68 (Studeníková/Paulík 1983, tab. XXV: 1). Fragment zdobeného tela s takouto jamkou bol nájdený aj v Detve (obr. 8: 8) a bol navyše tuhovaný. Ide o bežnú výzdobu v lužickom prostredí mladšej a neskorej doby bronzovej.

Ďalší fragment nie je dostatočne zachovaný, aby bolo presne možné určiť, z akej nádoby pochádza, ale podľa veľkosti, spôsobu vyhotovenia a naznačenej tektoniky môže ísť o jemne profilovanú

Obr. 8. Detva, Lúčna štvrť, parc. 7381/27. Výber tenkostennej a zdobenej keramiky.

Obr. 9. Detva, Lúčna štvrť, parc. 7381/27. Výber zdobenej keramiky a keramiky s funkčnými aplikáciami. Mierka: a – 1–7, 9; b – 8, 10–12.

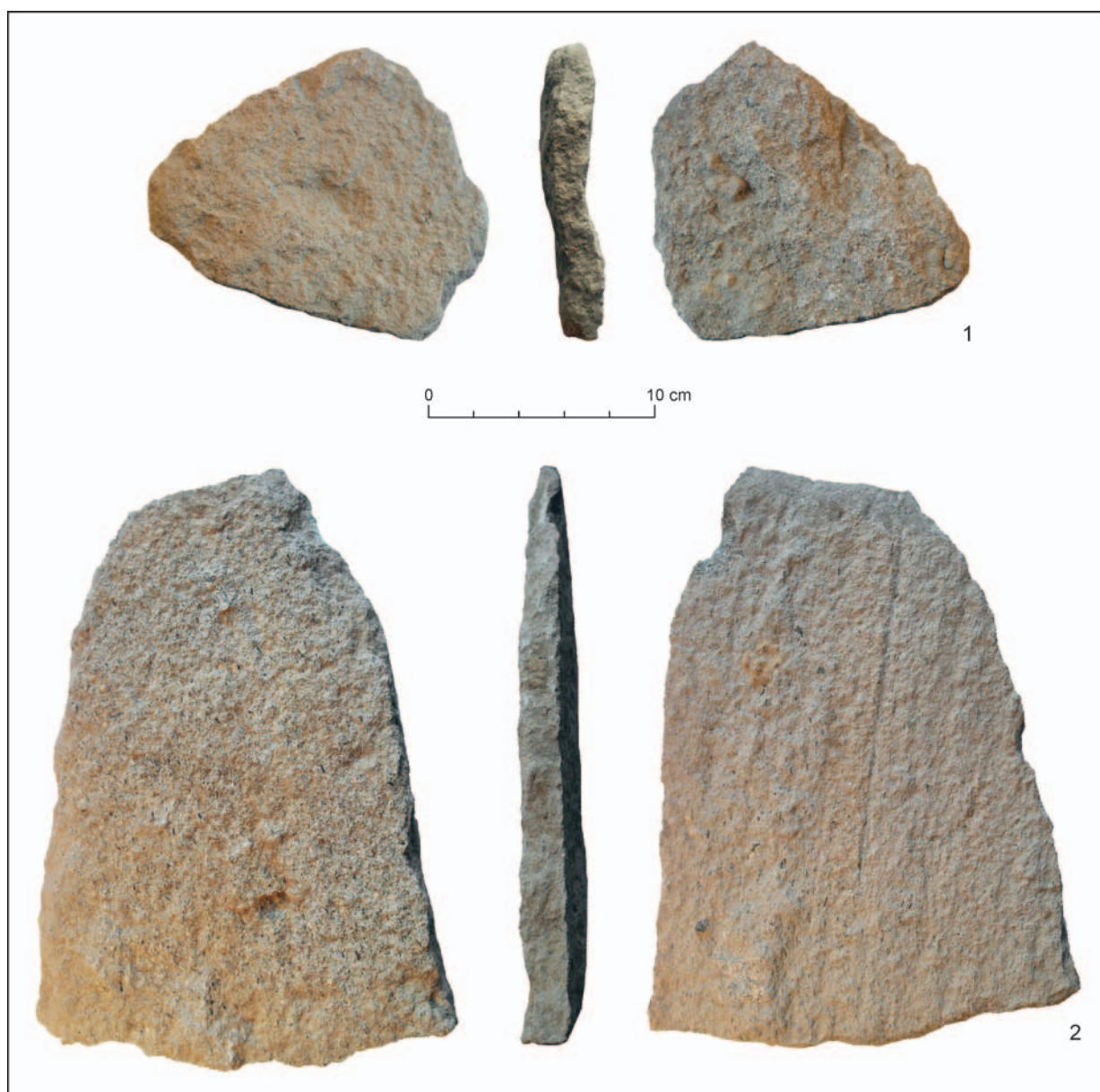
Obr. 10. Detva, Lúčna štvrť, parc. 7381/27. Nálezy z obj. 2. 1 – kamenná podložka; 2 – brúsny kameň.

tenkostennú šálku, džbánok alebo amforku (obr. 9: 4). Nádoba je už značne horizontálna, sploštená a nízka, čo svedčí o mladšom chronologickom zaradení. Je zdobená hustým diagonálnym žliabkovaním. Blízke analógie môžeme hľadať napr. vo Zvolene na pohrebisku Balkán v hrobe 24/54 (Bátora 1979, obr. 10: 7). Tento keramický tvar má v súbore aj ďalšie zastúpenie, a to fragmentom vydutia (obr. 8: 4), aj keď v inom vyhotovení. Je zdobený diagonálnym hranením, resp. facetovaním a ukazuje na juhovýchodný vplyv na toto územie v mladšom úseku popolnicových polí. Podobná výzdoba je opätovne badateľná v hrobe 27/54 na pohrebisku Zvolen-Balkán (Bátora 1979, obr. 10: 5), kde skupina šálok predstavuje horizont HaA. V horizontálnom sploštenom vyhotovení ide pravdepodobne dokonca o mladší materiál. Početné zastúpenie majú aj na hradisku Detva-Kalamárka (Šalkovský 2001, obr. 7: 4–7). Sú častým prvkom v stupňoch HaA až HaB, napr. v Diviakoch nad Nitricou – hroby 21 a 29 (Veliachik 1991, obr. 11: 13) alebo ďalšie exempláre z pohrebiska Zvolen-Balkán – hroby 69/54 a 131/54 (Bátora 1979, obr. 10: 7, 10, 11).

V období popolnicových polí je rozšíreným tvarom aj hrniec s dvomi pásikovými uchami na rozhraní hrdla a tela, ktoré končia tesne pod ústím nádoby (obr. 9: 8). Podobné nálezy pochádzajú z regiónu Hontu z Medovariec z hrobu 2/75 (Bátora 1979, obr. 8: 8) a zo Zvolena-Balkánu z hrobov 13/54 a 122/54 (Bátora 1979, obr. 9: 11, 14). Hrdlo je valcovite prehnuté a okraj mierne vytiahnutý von. Na Morave je výskyt takýchto hrncov veľmi včasný. Sú známe už v neskoršej fáze vývoja mohylovej kultúry a vyskytujú sa aj v starolužickom stupni. Nálezový horizont tejto skupiny v regióne ale udáva pohrebisko Zvolen-Balkán, kde sa tieto hrnce vyskytujú spolu so šálkami s uchom vybiehajúcim nad okraj. Datujú ho do prelomu stupňov HaA a HaB (Bátora 1979, 64).

V zaujímavom vyhotovení je zastúpený jazykovitý výčnelok (obr. 8: 5) na fragmente tela pravdepodobne hrncovitej nádoby (možno súdkovitý hrniec). Špička „jazyka“ je zdobená vhlbenými jamkami a z jednej strany výčnelku aj rytými líniami. Jeho najbližšia analógia pochádza z hradiska Detva-Kalamárka. Absentuje na nej ale rytá výzdoba (Šalkovský 2001, obr. 8: 6). Súdkovité hrnce aj s lalokovými jazykovitými výčnelkami na ústí nádoby (obr. 9: 1, 3) sú v súbore preukázateľne zastúpené. Tieto tvary sú rovnako vlastné lužickým aj juhovýchodným popolnicovým poliam, pričom je zistený ich všeobecný vývojový trend od vyšších ovoidných-esovitých k vakovitým-súdkovitým. Dokladajú osídlenie lokality v mladších fázach oboch kultúr v HaA až HaB (Šalkovský 2001, 47, tu príklady analógií z oboch kultúrnych prostredí).

Jemne profilovaný súdkovitý hrniec s pásikovým uškom, vychádzajúcim priamo z vŕtahnutého hrdla (obr. 9: 6), patrí k bežnej výbave lužicko-kyjatického prostredia v HaA2 až HaB, napr. Diviaky nad

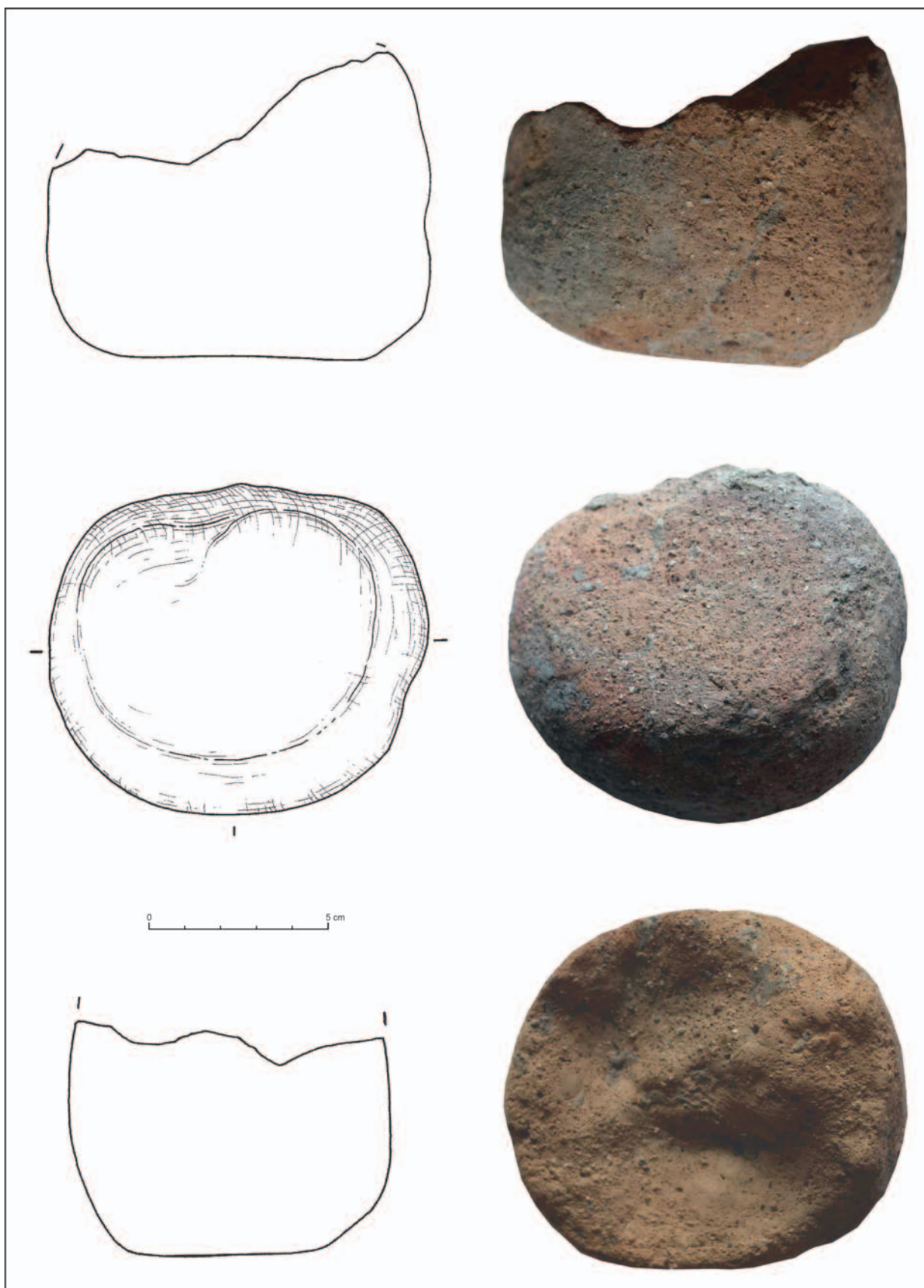
Obr. 11. Detva, Lúčna štvrť, parc. 7381/27. Ploché úzke andezitové kamene z kultúrnej vrstvy v okolí obj. 3 a obj. 4.

Nitricou – hrob 68, Radzovce; Sajózentpéter-Vízmű; Háj – hroby 57 a 71 (Šalkovský 2001, 47). Totožné exempláre pochádzajú aj z Detvy-Kalamárky (Šalkovský 2001, obr. 9: 1; 4: 5).

Kamenné podložky, nástroje a industria

Kamenné podložky sa na archeologických lokalitách všeobecne objavujú len vo fragmentárnom stave. Priamo z výplne obj. 2 (vrstva V2) pochádza fragment okrajovej časti podložky (obr. 10: 1). Jej veľkosť je 11 x 9 cm s max. hrúbkou 4 cm. Pracovná plocha má povrch hladný, avšak bez výraznejších stôp po pracovnej činnosti. Spodná časť predmetu je pomerne rovná a smerom k okraju sa steny podložky zaoblujú. V praveku mali kamenné podložky široké využitie, napr. pri príprave jedál na drvenie obilia, roztieranie minerálnych farbív, grafitu atď.

Pri začisťovaní v okolí obj. 3 aj 4 boli objavené dve pomerne úzke, ale rozmerovo väčšie nepravidelné fragmenty plochých andezitových kameňov (obr. 11). Zrejme pôvodne nepochádzali z jedného kusu.

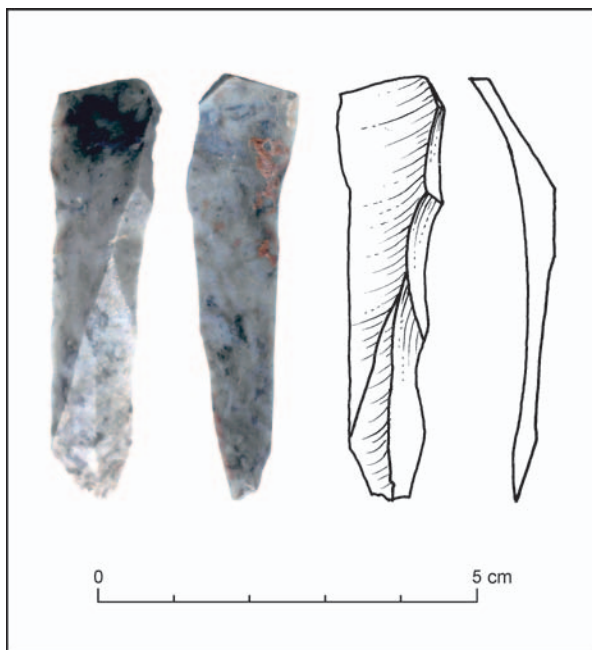
Obr. 12. Detva, Lúčna štvrť, parc. 7381/27. Nález fragmentu kamenného závažia z obj. 2.

Ich veľkosť bola 12 x 12 cm a 17 x 25 cm, hrúbka dosahovala 1,5–2 cm. Na nálezoch neboli viditeľné žiadne stopy po pracovnej činnosti a ani jedna strana nedisponovala výlučne hladným povrchom. Zrejme nešlo o pracovné nástroje, ale mohli byť súčasťou izolácie, prípadne tvorili podklad pôvodnej kamennej podmurovky v pôdoryse stavby. Paralely takéhoto konštruktívneho riešenia je možné badať napr. v prípade domu 3 patriacej kyjatickej kultúre na lokalite Radzovce (Đuriš 2018, 73–75, obr. 8).

Na hospodárske, resp. výrobné aktivity ukazuje fragment závažia tkáčskeho stavu (obr. 12) objavený v severnej polovici obj. 2. Pôvodne išlo o masívne závažie kužeľovitého tvaru s okrúhlym dnom. Takéto tvary sú v mladšej až neskorej dobe bronzovej pomerne častým sídliskovým nálezom. Na základe zachovanej časti nie je možné postrehnúť značku vo vrchnej časti predmetu. Rozmery závažia: pr. dna 10 cm, výška fragmentu 9 cm.

Ďalší pracovný nástroj je kamenný brúsik (obr. 10: 2). Bol objavený v obj. 2 a jeho zlomok mal veľkosť 7,5 x 5,5 cm a max. hrúbku 2,5 cm. Vyrobený bol z tvrdého pieskovca (?). Brúsičky mali rôznorodé využitie, často slúžili na ostrenie pracovných nástrojov pri poľnohospodárskej činnosti obyvateľov, ale mohli sa nimi ostríť aj nože a pod.

Z výskumu pochádzal aj jeden kus kamennej štiepanej industrie. Objavený bol taktiež vo výplni obj. 2. Ide o neopracovanú čepeľ (druhotnú z hrany jadra) s max. šírkou 1,4 cm a výškou 5,8 cm (obr. 13). Vyrobený je z miestneho limnosilicitu, ktorého najbližšie ložiská sú v Žiarskej kotline.

Obr. 13. Detva, Lúčna štvrť, parc. 7381/27. Nález štiepanej industrie z obj. 2.

VYHODNOTENIE A DATOVANIE OSÍDLENIA

Minulé archeologické výskumy v katastri mesta Detva i v bližšom okolí poukazujú na bohaté polykultúrne osídlenie územia (Beljak Pažinová 2018). Prvé stopy človeka evidujeme zo záveru staršej doby kamennej. Mladopaleolitické osídlenie bolo identifikované v okolí kóty 468, Voliarky na pravom brehu Slatiny, kde sa našlo škrabadlo a silicitové úštepky (Bárta 1978, 28). Hoci opomenúť nemožno ani mladšiu, prípadne neskorú dobu kamennú, keď hlavne v období ludanickej skupiny, resp. badenskej kultúry v oblasti vznikali osady (Beljak/Beljak Pažinová 2017; Beljak Pažinová 2014; Šalkovský 2018, 42). Najvýraznejšie stopy zanechalo až osídlenie z mladšej a neskorej doby bronzovej. Vo východnej časti Zvolenskej kotliny sa z tohto obdobia objavujú nálezy z viacerých polôh (Detva-Krnô, Melichova skala, vrch Detva), pričom k najznámejším sídliskám na Podpoľaní patrí skalná plošina Kalamárka (Šalkovský 1994; 2001), ktorá bola opevnená v závere neskorej doby bronzovej, a jej predpolie, Chrapková. Na lúčkach, juhovýchodne a južne od Kalamárky, vzniklo v neskorej dobe bronzovej aj otvorené sídlisko a na jeho okraji žiarové pohrebisko kyjatickej kultúry (Mosný 1995). Výšinné hradisko Kalamárka (800–808 m n. m.), ktoré je od centra Detvy vzdialené približne 5 km, ležalo na diaľkovej komunikácii vedúcej údolím Kriváňa z juhovýchodného na Stredné Slovensko, pričom ťažilo z diaľkového obchodu a strážilo horský priechod i bezpečnosť diaľkovej cesty. Ide zároveň o polykultúrnú lokalitu s potvrdeným osídlením aj v dobe halštatskej, laténskej, rímskej, období sťahovania národov až do včasného stredoveku (Šalkovský 2002; 2018, 43–51).

Žiadnym prekvapením teda nebolo, keď bola v centre mesta Detva v časti Lúčna štvrť identifikovaná ďalšia osada zo záveru doby bronzovej, ktorá zároveň mohla slúžiť ako hospodárske zázemie Kalamárky. Hoci v Lúčnej štvrti už archeologický dozor na niekoľkých parcelách realizovaný bol (informácia z Krajského pamiatkového úradu v Banskej Bystrici) a z polohy bol už v minulosti zdoku-

mentovaný zberový materiál (*Hrončiak 2018*), až počas sledovania terénnych úprav v apríli 2016 sa na sledovanej parc. 7381/27 podarilo identifikovať prvé nehnuteľné archeologické objekty.

V juhozápadnej časti parcely na ploche s veľkosťou 10 m² boli zaznamenané štyri pomerne pravidelné kruhové kolové jamy s priemerom okolo 0,3–0,35 m a ešte zachovanou hĺbkou medzi 0,05–0,3 m. Do týchto jám bol pôvodne zapustený drevený stĺp (kôl), ktorý tvoril súčasť kolovej konštrukcie stavby. Jednotlivé kolové jamy boli pravidelne rozložené a ich stredy boli od seba v severo-južnom i východo-západnom smere vzdialené presne 2 m. Po vyhnutí dreva sa jamy vyplnili hlinou a v ideálnych prípadoch sa aj do týchto jám dostala časť materiálnej kultúry, ktorú sme počas výskumu vyzdvihli. Na základe dispozičného rozloženia identifikovaných kolových jám je možné predpokladať ďalšie dve v rovnakej vzdialenosti východným smerom. Nakoľko však neboli hlboko zapustené, ich stopy sú veľmi nepatrné (jemný od podlažia odlišný farebný flák) a pri obrábaní svahu a terajšej skrývky ornice došlo k ich deštrukcii.

Podľa rozmiestnenia kolových jám (obr. 2) vieme rekonštruovať pôdorys sídliskového objektu, ktorý sa tu pôvodne nachádzal. Išlo zrejme o nadzemnú jednopriestorovú obytnú stavbu kvadratického pôdorysu, v ktorej interiéri sa nachádzalo tepelné zariadenie. Piecka situovaná pri južnej stene stavby v blízkosti kolovej jamy bola v deštruovanom stave. Jej objavené časti pozostávali zo zhoreného výmazu deštruovaných stien, prípadne kupoly. Tvar mala kruhový až jemne oválny (pr. asi 1,5 m) a siahala do hĺbky približne 0,5 m. Jej funkcia bola pravdepodobne vykurovacia. Vo výplni objektu sa nachádzal značný počet črepov, pracovné nástroje (čepeľ, brúsny kameň, podložka, závažie) i andezitové kamene. Tie mohli slúžiť ako izolácia vykurovacieho zariadenia. Ďalšie dve úzke ploché andezitové kamene, objavené vo vrstve v blízkosti kolových jám pri severnej stene stavby, mohli pôvodne tvoriť podklad pôdorysu stavby v podobe určitej podmurovky. Analogické situácie boli zaznamenané na ďalších lokalitách mladšej a neskorej doby bronzovej (*Đuriš 2018*, obr. 8; *Furmánek 1990*, 24–26; *Furmánek et al. 2015*, 259, 264).

Vzájomné časové prepojenie stavby domu a vykurovacieho zariadenia dokazujú dispozičné väzby, ako aj materiálna kultúra. Na základe rozboru keramického materiálu, v ktorom dominujú rôzne misky, hrnce a amfory aj s kvalitnou čiernou leštenou úpravou povrchu (vrátane šikmého i zvislého žliabkovania), je možné lokalitu datovať do obdobia konca mladších až neskorých popolnicových polí stupňov HaA2–HaB. Jej geografická poloha na periférii lužickej a kyjatickej kultúry sa odráža aj v keramickom inventári, kde badať prvky z oboch kultúrnych okruhov. Aj keď niektoré archaizujúce prvky prežívajúce z mladších popolnicových polí poukazujú na datovanie do staršieho stupňa spomínaného intervalu, práve intenzita elementov kyjatickej kultúry na keramike a tendencia nádob k horizontálnemu sploštenému vyhotoveniu nabáda na datovanie lokality do neskorej doby bronzovej.

O bežnom živote ľudí na tomto sídlisku svedčia okrem keramiky aj doklady výrobného charakteru. Je to napr. tkáčske závažie, ktoré dokladá textilnú produkciu, ďalej fragment osličky, brúsneho kameňa, ktorý by sprostredkovane mohol svedčiť o poľnohospodárstve. Nález zrnôtierky zas vypovedá o príprave potravy obyvateľov.

O environmente osady veľa informácií nemáme. Na základe identifikovaných planorastúcich druhov vieme konštatovať, že osada sa nevymyká z rámca iných dobových osád z územia Slovenska (*Hajnalová 2012*, 70–92). Poľnou burinou je mrlík, ktorý sa do osady dostal asi spolu s pozbieranou úrodou obilnín, strukovín prípadne technických rastlín. Naopak, zbieraným plodom bola baza. Ide o ker, resp. menší strom, ktorý rástol na okrajoch polí, medzí, lesov, ako aj na zarastajúcich pasienkoch a lúkach.

DISKUSIA

Preskúmaná plocha a identifikovaná stavba domu je len nepatrnou časťou pôvodnej osady, ktorá sa tu v neskorej dobe bronzovej mohla nachádzať. Ďalšie sídliskové objekty vyplnené popolovitou vrstvou hlíny sa podarilo identifikovať aj západným smerom vyššie na svahu, a to počas ďalšieho archeologického výskumu v máji–júni 2016 na parc. 7381/29 (*Kvietok/Hrončiak 2016*). Pôdorys domu s rozmermi 5 x 8 m, ako aj ďalšie objekty boli zaznamenané na parc. 7381/28 a 7328/20 v marci–apríli 2017 (*Kvietok/Kvietková 2017*). Tieto výskumy realizovalo Stredoslovenské múzeum v Banskej Bystrici, resp. súkromná archeologická spoločnosť Midland Adventure, s. r. o. pod vedením archeológov M. Kvietka, V. Kvietkovej a R. Hrončiaka. Výsledky z nich budú publikované samostatne.

ZÁVER

Objavenie pravekej lokality uprostred Detvy zo záveru doby bronzovej poukazuje na veľký význam jej územia začiatkom posledného tisícročia pred Kristom a je svedectvom o intenzívnom osídlení i nížinných na poľnohospodárstvo využívaných polôh v oblasti Poľany. Toto novoobjavené osídlenie korešponduje so známym pravekým hradiskom Kalamárka, vzdialeným od mesta Detva severným smerom približne 5 km. Strategická výšinná lokalita bola prvýkrát osídlená v neskoršej dobe bronzovej práve lužickou i kyjatickou kultúrou. V kontexte nálezovej situácie mohlo ísť v prípade náleziska v časti Lúčna štvrť v Detve o okrajový výrobný areál nížinného sídliska, ktoré bolo s týmto hradiskom súveké a nepochybne bolo v jeho zázemí.

Materiál z otvorených sídlisk z mladšej a neskoršej doby bronzovej v regióne poznáme väčšinou len z povrchových zberov a prieskumov, preto je obzvlášť dôležité a unikátne, že sa priamo v Detve podarilo identifikovať tieto nehnuteľné stopy minulého osídlenia. Objavená bola kvadratická stavba, dom so štyrmi jednoznačne zachytenými kolovými jamami a na základe pôdorysnej situácie predpokladanými ďalšími aspoň dvomi kolovými jamami, ktoré poukazujú na minimálny rozmer stavby 2 x 4 m. V jej interieri sa nachádzalo tepelné zariadenie, piecka, ktorá mohla slúžiť na vykurovanie, ale aj prípravu jedál. Výskyt andezitových kameňov v kultúrnej vrstve interiéru stavby vypovedá o konštrukčnom prvku slúžiacom na izoláciu.

Geografická poloha sídliska na periférii lužickej a kyjatickej kultúry sa odráža aj v keramickom inventári, kde badať prvky z oboch kultúrnych okruhov. Intenzita elementov kyjatickej kultúry na keramike a tendencia nádob k horizontálnemu sploštenému vyhotoveniu nabáda na datovanie lokality do neskoršej doby bronzovej. Tvary identifikovaných nádob (rôzne misky, hrnce a amfory) a ich kvalita vyhotovenia vypovedajú o stolovej i bežnej domácej keramike, ktorú obyvatelia sídliska používali. Kamenné nástroje sú svedectvom poľnohospodárskej činnosti i textilnej výroby.

Charakter objaveného sídliska svedčí o usadlom spôsobe života na miernom svahu v blízkosti vodných tokov a jej poľnohospodárskom charaktere. Samotná praveká osada s ďalšími hospodárskymi i obytnými stavbami sa rozprestierala na rozsiahlej ploche južnejšie aj západnejšie od sledovanej parc. 7387/27, k. ú. Detva. Nakoľko stavebná činnosť v Lúčnej štvrti v Detve je len na začiatku a naplánované sú tu stavby ďalších rodinných domov, inžinierske siete i cestná komunikácia, je samozrejmé, že ďalšie archeologické výskumy na lokalite prinesú početné nové nálezy hnutelného i nehnuteľného charakteru, ktoré potvrdia a doplnia nami zistené informácie o sídlisku.

LITERATÚRA

- Bátora 1979 J. Bátora: Žiarové pohrebiská lužickej kultúry v oblasti Zvolena. *Slovenská archeológia* 17, 1979, 57–84.
- Bárta 1978 J. Bárta: Archeologický prieskum Ipeľskej, Lučeneckej, Pliešovskej a Zvolenskej kotliny. *AVANS* 1977, 1978, 27–29.
- Beljak/Beljak Pažinová 2017 J. Beljak/N. Beljak Pažinová: Najstaršie dejiny územia Klokoča. In: J. Golian/J. Výboštok a kol.: *Obec Klokoč. História a súčasnosť*. Klokoč 2017, 34–43.
- Beljak Pažinová 2014 N. Beljak Pažinová: Kultúrne a chronologické vzťahy Stredného Pohronia v neolite a eneolite. In: M. Popelka/R. Šmidtová (ed.): *Neolitizace aneb setkání generací*. Soubor příspěvků z konference 13.–14. března 2014 v Praze. Praha 2014, 219–242.
- Beljak Pažinová 2018 N. Beljak Pažinová: Osídlenie Zvolenskej kotliny v praveku. In: N. Beljak Pažinová/Z. Borzová (ed.): *Stredné Slovensko v stredoveku. Vývoj osídlenia regiónu pred udeľným mestským privilegiám mestu Zvolen*. Zvolen 2018, 6–33.
- Đuriš 2018 J. Đuriš: *Radzovce v období popolnicových polí*. Nitra 2018.
- Furmánek 1990 V. Furmánek: *Radzovce. Osada ľudu popolnicových polí*. Bratislava 1990.
- Furmánek et al. 2015 V. Furmánek et al.: *Staré Slovensko 4. Doba bronzová*. Nitra 2015.
- Hajnalová 2012 M. Hajnalová: *Archeobotanika doby bronzovej na Slovensku. Štúdie ku klíme, prírodnému prostrediu, poľnohospodárstvu a paleoekonomii*. Nitra 2012.
- Hrončiak 2018 R. Hrončiak: Nález pravekých črepov v Detve. *AVANS* 2013, 2018, 69, 70.
- Kemenczei 1984 T. Kemenczei: *Die Spätbronzezeit Nordostungarns*. Budapest 1984.
- Kvietok/Hrončiak 2016 M. Kvietok/R. Hrončiak: *Novostavba rodinného domu, Detva parc. 7381/29 v k. ú. Detva*. Výskumná správa 2/2016. Dokumentácia Stredoslovenského múzea Banská Bystrica 2016. Banská Bystrica 2016. Nepublikované.

- Kvietok/Kvietková 2017 M. Kvietok/V. Kvietková: „Rodinný dom“ v k. ú. Detva. Výskumná správa 3/2017. Dokumentácia Midland Adventure, s. r. o. Banská Bystrica 2017. Nepublikované.
- Mosný 1995 P. Mosný: Prieskum v okresoch Banská Bystrica a Zvolen. AVANS 1993, 1995, 99.
- Studeníková/Paulík 1983 E. Studeníková/J. Paulík: *Osada z doby bronzovej v Pobedime*. Bratislava 1983.
- Šalkovský 1994 P. Šalkovský: *Hradisko v Detve*. Materialia Archaeologica Slovaca Tomus 11. Nitra 1994.
- Šalkovský 2001 P. Šalkovský: Výšinné hradisko v Detve – osídlenie v mladšej a neskorej dobe bronzovej. *Slovenská archeológia* 49, 2001, 39–58.
- Šalkovský 2002 P. Šalkovský: Výšinné hradisko v Detve – protohistorické osídlenie. *Slovenská archeológia* 50, 2002, 96–126.
- Šalkovský 2018 P. Šalkovský: Praveké a včasnohistorické osídlenie Detvy a okolia. In: A. Ostrihoňová (ed.): *Detva. Monografia mesta*. Detva 2018, 42–51.
- Veliačik 1991 L. Veliačik: Beitrag des Gräberfeldes in Diviaky nad Nitricou zur Chronologie der Denkmäler der Lausitzer Kultur in der Slowakei. *Slovenská archeológia* 39, 1991, 143–214.

The Settlement from the Late Bronze Age in Detva, Lúčna štvrť (Meadow District) Site

Noémi Beljak Pažinová – Ladislav Chmelo

Summary

The Department of Archaeology of the Constantine the Philosopher University in Nitra carried out rescue excavation in Lúčna štvrť (Meadow district) in the centre of Detva in mid April 2016, during construction of a detached house on building plot 7381/27.

Lúčna štvrť is situated on the interface between the old historical part of the town and the new housing estate of Detva. The site is located on a slope falling south-eastwards to the Detviansky potok stream. The building plot was previously used as farm land – it was a meadow.

In the south-western part of the building plot, four regularly distributed pole pits with diameters of approx. 0.3–0.35 m and preserved depth of 0.05–0.3 m (feature 1, 2A, 3, 4) were discovered, together with one settlement feature with a distinct layer of burned earth and charcoals (destroyed heating device) – feature 2. The features were parts of a single-space above-ground residential structure with a quadratic groundplan whose interior contained the heating device (diameter of approx. 1.5 m, sunk 0.5 m deep). A considerable number of sherds, working tools (blade, grinding stone, slab, weight) and andesite stones was found in the backfill of feature 2. The stones could have been used as insulation of the heating device. Other two narrow andesite stones discovered in the layer near the pole pits near the northern wall of the structure could have been the original base of the structure's groundplan, maybe in form of a socle.

The archaeological research brought pottery (259 fragments), chipped stone industry (1 piece), lithic tools (weight, whetstone, and slab), daub (tens of exemplars), and andesite stones (15 pieces). Wild growing species *Chenopodium album* L. and *Sambucus ebulus* L. occurred in the obtained and analyzed samples of soil from the backfill of feature 2. There were also remains of carbonized wood of *Acer* sp. which were found in form of imprints on two pieces of daub.

On the basis of analysis of the pottery material in which various bowls, pots and amphorae – also with high-quality black burnished surface finish (including oblique and vertical flutings) – prevail, the site can be dated to the end of the late or final Urnfield culture, stages HaA2–HaB. Its geographical location on the periphery of the Lusatian and Kyjatice cultures is reflected also in the pottery inventory where we can observe elements from both cultural spheres. Although some archaizing elements surviving from the later Urnfield culture suggest dating to the older stage of the above mentioned interval, it is the intensity of elements of the Kyjatice culture in the pottery and the tendency of the vessels to horizontally flattened shape that suggests dating of the site to the Late Bronze Age.

Besides pottery, the everyday life of the people at the settlement is documented by evidence of production character. The evidence includes for instance a loom weight, which points to textile production, a fragment of a whetstone, which could indirectly confirm for instance farming. The find of a grinding slab might document preparation of food.

Wild growing species, particularly chenopod – which probably arrived at the settlement together with gathered crops – and elderberry growing on the edges of fields, barks or forests as well as overgrown pastureland and meadows, they all document the environment of the settlement.

The searched area and the identified structure of the house are just a small part of the original prehistoric settlement which could have been situated there in the Late Bronze Age.

The discovery of the settlement in the centre of Detva points to the great importance of its territory in the beginning of the last millennium BC and is a testimony of the intense settlement also in the lowland sites of the Poľana hills used for farming. This newly discovered settlement corresponds with the known prehistoric hillfort of Kalamárka situated approx. 5 km north of Detva. This strategically situated upland site was first settled in the Late Bronze Age by the Lusatian and Kyjatice cultures. Judging from the find context, the site in Lúčna štvrť (Meadow district) in Detva could have been a peripheral production area of a lowland site which was contemporary with the hillfort and was undoubtedly situated in its hinterland.

Fig. 1. Detva, Lúčna štvrť, building plot no. 7381/27. Location of investigation on basic topographic map 1 : 10 000. Yellow colour indicates the plot with groundplan of a family house. Red colour indicates the area with find contexts.

Fig. 2. Detva, Lúčna štvrť, building plot no. 7381/27. Documentation of the course of investigation.

Fig. 3. Detva, Lúčna štvrť, building plot no. 7381/27. Identified archaeological features in the excavated area. 1, 2A, 3, 4 – pole pits (solid yellow line); 2 – heating device (solid red line); other assumed pole pits (dashed yellow line).

Fig. 4. Detva, Lúčna štvrť, building plot 7381/27. Documentation of the cultural layer (green colour) and the pole pit of feature 1 (dashed yellow line). Legend: V – dark black filling of the feature; dot-and-dash line – limit of the building plot.

Fig. 5. Detva, Lúčna štvrť, building plot 7381/27, feature 2. 1 – trimmed groundplan; 2 – southern profile; 3 – gradual extraction from the feature; 4 – after extraction of the southern half of the feature; 5 – documentation of the heating device (feature 2) and pole pit (feature 2A). Legend: V1 – solid bright red burned daub layer; V2 – dark grey-black filling of the feature; V3 – greyish to grey-white ash layer; V4 – grey-black compressed clay layer; a – JCB anchoring, damaged part of the feature; b – pole pit (feature 2A); c – pottery; d – daub; e – andesite rocks; f – limits of the feature after extraction down to the clay subsoil.

Fig. 6. Detva, Lúčna štvrť, building plot 7381/27. Documentation of pole pits. 1, 2 – feature 3; 3, 4 – feature 4. Legend: V – dark brown filling of the feature.

Fig. 7. Detva, Lúčna štvrť, building plot 7381/27. Daub with construction elements.

Fig. 8. Detva, Lúčna štvrť, building plot 7381/27. Selected thin-walled and decorated pottery.

Fig. 9. Detva, Lúčna štvrť, building plot 7381/27. Selected decorated pottery and pottery with functional applications. Scale: a – 1–7, 9; b – 8, 10–12.

Fig. 10. Detva, Lúčna štvrť, building plot 7381/27. Finds from feature 2. 1 – grinding slab, 2 – grinding stone.

Fig. 11. Detva, Lúčna štvrť, building plot 7381/27. Flat and narrow andesite rocks from the cultural layer near features 3 and 4.

Fig. 12. Detva, Lúčna štvrť, building plot 7381/27. Find of a fragment of a stone weight from feature 2.

Fig. 13. Detva, Lúčna štvrť, building plot 7381/27. Find of chipped stone industry from feature 2.

Translated by Mgr. Viera Tejbisová

doc. PhDr. Noémi Beljak Pažinová, PhD.
Katedra archeológie
Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre
Tr. A. Hlinku 1
SK – 949 74 Nitra
nbpazinova@ukf.sk

Mgr. Ladislav Chmelo, PhD.
Irish Archaeological Consultancy
Kilcoole
Co. Wicklow
Ireland A63 KT32
lchmelo@gmail.com